

Gut&Resilience

**ТЕКСТИ ПРЕС-РЕЛІЗІВ ЄСПЛ
ЩОДО РОЗГЛЯДУ СУДОВИХ СПРАВ:
МОВНИЙ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕС-РЕЛІЗУ ЯК ЖАНРУ PR-ТЕКСТУ ТА ОБ'ЄКТА ПЕРЕКЛАДУ	6
1.1 Визначення PR-тексту та його комунікативно-мовні особливості	6
1.2 Прес-реліз як оперативно-новинний жанр PR-тексту	10
1.3 Доперекладацьке осмислення й розуміння змісту вихідного тексту та перекладацькі трансформації	14
 РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ПРЕС-РЕЛІЗІВ ЄСПЛ ЩОДО РОЗГЛЯДУ СУДОВИХ СПРАВ	18
2.1. Комунікативно-мовні особливості текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розвідки судових справ	18
2.2 Типологія перекладацьких трансформацій у перекладах текстів прес- релізів ЄСПЛ щодо розвідки судових справ	21
2.2.1 Лексичні перекладацькі трансформації	21
2.2.2 Граматичні перекладацькі трансформації	24
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	33
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Наукову роботу присвячено комунікативно-мовним і перекладацьким особливостям письмових прес-релізів Європейського суду з прав людини (надалі – ЄСПЛ) щодо розгляду судових справ. Цей жанр письмової фахової комунікації відносять до PR-дискурсу в галузі судочинства [14, с. 10].

У ХХІ столітті процес інформаційного обміну став невід'ємною частиною всіх сфер сучасного суспільства, зумовлюючи зростання ролі публічних комунікацій. У сфері зв'язків із громадськістю виокремлюють два основні способи комунікації: усний і письмовий [5, с. 32]. До письмової належить прес-реліз, який вважається актуальним видом передачі інформації за допомогою засобів масової інформації [35, с. 26]. Під *прес-релізом* розуміють стисле повідомлення для преси про певну важливу подію (прес-конференцію, презентацію, акцію тощо) [27, с. 62]. Тексти прес-релізів знаходилися в центрі уваги дослідників: А. В. Сапкин описав прес-реліз як новинне повідомлення, адресоване журналістам і редакторам ЗМІ, а не кінцевій аудиторії [32, с. 10]; Г. Г. Почепцов з'ясував специфіку структури текстів прес-релізів [28, с. 23]; А. Б. Зверинцев систематизував особливості прес-релізу як жанру PR-тексту, а також розглянув основні функції такого тексту [16, с. 128]. В. А. Горнова дослідила зміст прес-релізів [11, с. 49.]. Однак, незважаючи на увагу до цього жанру фахової комунікації, тексти прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ ще не отримали висвітлення в наукових джерелах у комунікативно-мовному та перекладацькому аспектах.

Актуальність наукової роботи зумовлена стрімким розвитком інформаційного потоку, який є ефективним інструментом реалізації потреб фахівців у знаннях, а також процесом інформаційного обміну, що стає невід'ємною частиною всіх сфер фахової комунікації. Актуальність також зумовлена потребою визначення особливостей текстів прес-релізів щодо

розгляду судових справ у комунікативно-мовному та перекладацькому аспектах, які ще не були об'єктом окремого дослідження.

Мета дослідження полягає в з'ясуванні й описі специфіки перекладу англійськомовних текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ українською мовою.

Мета дослідження передбачає вирішення таких завдань:

- узагальнити дані новітніх наукових досліджень PR-тексту та його комунікативно-мовних особливостей;
- систематизувати характеристики прес-релізу як жанру PR-тексту;
- узагальнити специфіку перекладу текстів PR-дискурсу;
- з'ясувати й описати комунікативно-мовні особливості текстів прес-релізу ЄСПЛ;
- виокремити й описати види перекладацьких трансформацій в українських перекладах текстів прес-релізу ЄСПЛ щодо розгляду судових справ.

Об'єкт дослідження охоплює тексти прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ англійською та українською мовами. **Предметом** дослідження є типологія перекладацьких трансформацій в означених текстах.

Матеріал дослідження складає тексти прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ англійською та українською мовами, відібраних із офіційного сайту ЄСПЛ [www.echr.coe.int].

Методи дослідження: загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез; загальнолінгвістичні методи: описовий для встановлення мовних і комунікативних особливостей текстів прес-релізів; спеціальні методи: структурний аналіз використаний для дослідження мовної форми текстів прес-релізів і метод контекстуально-інтерпретаційний, який охоплює сукупність процедур, спрямованих на встановлення їхньої структури; порівняльний аналіз при перекладі, який полягає в аналізі форми й змісту тексту перекладу

порівняно з формою та змістом оригіналу; *структурно-семантичний перекладацький* аналіз із метою визначення трансформацій у процесі перекладу текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ.

Практичне значення дослідження полягає у використанні результатів у практиці навчання перекладу юридичних текстів, науково-дослідницькій роботі студентів.

Логіка дослідження зумовила **структуру** наукової роботи, яка складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел із 49 позицій, додатка. Загальний обсяг – 51 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕС-РЕЛІЗУ ЯК ЖАНРУ PR-ТЕКСТУ ТА ОБ'ЄКТА ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Визначення PR-тексту та його комунікативно-мовні особливості

Перш ніж розглянути поняття прес-релізу, необхідно дати визначення PR-тексту, оскільки прес-реліз є одним із його основних видів.

PR (від анг. *public relations* – зв’язки з громадськістю) уособлює діяльність, спрямовану на створення взаєморозуміння та згоди між людьми в усіх сферах суспільного життя, між організацією і громадськістю, партнерами, державами, групами на основі формування й управління потоками інформації [6, с. 53].

Зв’язки з громадськістю як наука виникла та розвивається на стику соціальної психології, логіки, менеджменту й маркетингу, її основна мета – створення позитивного образу організації у свідомості потенційного споживача та/або інших зацікавлених сторін за допомогою використання сучасних засобів масової комунікації та заходів масової інформації (преси, радіо, телебачення), а також безпосередніх контактів із громадськістю, цільовою аудиторією, партнерами, споживачами, клієнтами [3, с. 254; 42].

У словнику термінів медіакультури визначається, що PR охоплюють технології створення та впровадження образу об’єкта (ідеї, персоналії, товару, послуги, організації) в ціннісний ряд соціальної групи, з метою закріплення цього образу як такого, що необхідний в житті [36]. Г. Г. Почепцов визначає PR як «науку про управління громадською думкою» [27, с. 78].

PR-текст уособлює різновид текстів масової комунікації, письмовий текст на паперовому або електронному носії, цілями якого є формування або збільшення якісної та кількісної сукупності всієї інформації базисного PR-суб’єкта, що володіє прихованим (або рідше прямим) авторством, призначений для зовнішньої або внутрішньої громадськості [21, с. 5].

На відміну від журналістського тексту, PR-текст відображає інтереси клієнта й громадськості: у той час як журналіст прагне до об'єктивності, PR-фахівець просуває та захищає інтереси організації [15, с. 37].

Розрізняють декілька ознак PR-тексту [22, с. 87]: інформація здебільшого поширюється через ЗМІ канали та функціонує в просторі публічних комунікацій, текст спрямовано на одну з груп цільової аудиторії, володіє прихованим або прямим авторством.

Функції PR-текстів охоплюють: *онтологічну* (передача інформації загальнокультурного плану); *інформативну* (донесення до громадськості повідомлення про подію); функцію *конструювання публічного дискурсу* (виробництво або трансформація існуючого уявлення цільової групи людей про суб'єкта); *переконання* (формування за допомогою тексту у громадськості стійкого позитивного відношення до PR-суб'єкта); *функцію встановлення контакту* (підтримка зв'язків між комунікантами); *естетичну* (створення художнього ефекту); *експресивну* (проявляється в емоційно-оцінному ставленні автора тексту) тощо [18, с. 95].

Джерелами PR-текстів є: первинні, тобто інформація надходить від самого PR-суб'єкта, і вторинні, інформація про PR-суб'єкт (громадська думка, виступи, публікації в ЗМІ, повідомлення) [21, с. 76].

Існує декілька **класифікацій** PR-текстів, наприклад, у класифікації І.В Альошиної тексти структуровано на *матеріал для преси* (сюди входять: прес-реліз, медіакарти, стаття, авторська стаття (байлайнер), бекграундер оглядова стаття, факт-лист, біографія, заява) і *засоби внутрішньо організаційних комунікацій* (звіти, листки новин, управлінські публікації) [1, с. 15].

Інша класифікація описує PR-тексти за такими параметрами:

1. Спрямованість комунікативних потоків (внутрішні та зовнішні).
2. Середовище функціонування (внутрішньо-культурне та міжкультурне).
3. Характер впливу (ті, що переконують, та змішані).
4. Характер образності

(художні й нехудожні) 5. Характер кодування (вербальні (мовні / мовленнєві) і невербальні (що належить до інших знакових систем ніж природна мова). 6. Тип адресата (орієнтовані та неорієнтовані). 7. Носій (електронний та друкований) [39, с. 58].

Серед жанрів PR-текстів виокремлюють [22, с. 29]:

1) *оперативно-новинний*, який передає раніше невідому громадськості новинну інформацію, що стосується базисного суб'єкта PR, напр., *прес-реліз* несе призначену для преси актуальну інформацію про подію, що стосується базисного суб'єкта PR; іншим прикладом є *запрошення* як текст про новинну подію, в якому адресату пропонується взяти участь і який поширюваний шляхом прямої або особистої розсилки, а також через ЗМІ;

2) *дослідницько-новинний* жанр повідомляє неоперативну, але актуальну інформацію, яка супроводжує новинну подію, що стосується базисного суб'єкта PR, та передбачає її аналіз і тлумачення. Прикладом цього жанру вважається *бекграундер*, який представляє розширену інформацію поточного характеру про суб'єкта PR, яка має на меті підтримання пабліцітного капіталу цього базисного суб'єкта [19, с. 267];

3) *фактологічний жанр*, який містить додаткову інформацію стосовно новинної події в житті базисного суб'єкта PR. Факт-лист як жанр PR-тексту у вигляді короткого документа відображає профіль організації, що представляє факти, подробиці новинної події, додаткові дані про фірму/організацію;

4) *дослідницький жанр* припускає наявність у тексті елементів логічно-раціонального аналізу поданих факторів, особливу стилістику, яка близька до наукового стилю. Прикладом цього жанру слугує заява для ЗМІ, метою якої є пояснення позиції організації з певного питання;

5) *образно-новинний* жанр зосереджений на новинній події, проте інформація про цю подію викладається від конкретної особи, наприклад, байлайнер є авторською статтею, присвяченою новинній події, що створюється

або підтримується через авторський текст від імені першої особи організації, фірми; привітання є жанровим різновидом PR-тексту, що представляє привітання від першої особи зі знаменою подією.

Узагальнення жанрів PR-текстів подано на рис. 1.

Оперативно-новинний:	Дослідницько-новинний:	Факторологічний:	Дослідницький:	Образно-новинний:
<i>прес-реліз; запрошення</i>	<i>бекграундер; лист питань-відповідей</i>	<i>факт-лист; біографія</i>	<i>заява для ЗМІ;</i>	<i>байлайнер; привітання; лист</i>

Рис.1. Типологія жанрів PR-тексту

Отже, PR-тексти є носіями певної інформації, що активно функціонують у системі масової комунікації. Залежно від учасників, тексти PR-комунікації поділяються на ті, що призначенні для зовнішньої, внутрішньої й обох видів громадськості. Відповідно до цього тексти поділяються на п'ять основних жанрів: оперативно-новинний, дослідницько-новинний, фактологічний, дослідницький, образно-новинний, кожен із яких має свою індивідуальну функцію. Прес-реліз відносять до оперативно-новинного жанру PR-текстів.

1.2 Прес-реліз як оперативно-новинний жанр PR-тексту

Прес-реліз відносять до одного із жанрів PR-тексту – оперативно-новинного. Його мета полягає у формуванні оптимального комунікаційного середовища й інформуванні; формуванні зв'язків із громадськістю та встановлення й розвитку контактів між PR-структурою та ЗМІ [17, с. 51]. Це простий і зручний спосіб налагодити ефективну комунікацію між базисним суб'єктом PR і пресою [там само, с. 51]. Об'єктом відображення є новинний факт, пов'язаний з діяльністю базисного суб'єкта PR, а предмет – подія /

персона; при цьому характерними ознаками прес-релізу як виду цього жанру вважаються оперативність, релевантність і фактологічність, а характерними рисами – лаконічність, стисливість, емність інформації [29, с. 203].

У науковому обігу функціонує декілька тлумачень прес-релізу. Згідно з одним із них, прес-реліз є основним жанром PR-текстів, який несе актуальну оперативну інформацію, призначену для преси про подію, що стосується базисного суб'єкта PR [23, с. 99]. В іншому визначенні увага акцентується на актуальності та релевантності інформації, згідно з яким прес-реліз є невеликим, призначеним для ЗМІ організаційним документом, що містить актуальну інформацію, потенційно цікаву для широкої аудиторії [17, с. 85]. Найбільш розгорнута й детальна дефініція прес-релізу тлумачить його як оперативно-новинний документ зв'язків із громадськістю, що містить коротке, соціально значуще повідомлення про актуальні факти або події, адресований представникам преси для інформування громадськості та відображає офіційний кут зору керівництва певної установи [41, с. 15; 40].

Різні автори визначають прес-реліз як:

- невелике інформаційне повідомлення некомерційного характеру, розроблене напередодні тієї чи іншої події, яке розповсюджується в ЗМІ з метою інформування цільової аудиторії та створення певного іміджу події [8, с. 10];
- інформаційне повідомлення, яке висвітлює новину про організацію, що випустила прес-реліз, її позицію з певного питання, передане для публікації в ЗМІ [39, с. 109];
- коротке повідомлення, яке транслює PR інформацію, і адресатом якого є певний сегмент громадськості [37, с. 19]. Досить часто це повідомлення поширюється в мережі Інтернет;

— текстова інформація, призначена для зовнішньої аудиторії, яка виконує оперативно-новинні функції та спрямована на формування й збільшення пабліцітного капіталу первинного суб'єкта комунікації [21, с. 71].

Таким чином, можна виокремити **основні властивості** прес-релізу:

- 1) *оперативність* інформації (зумовлена оперативно-новинним характером прес-релізу; для організації дуже важливо, щоб цільова аудиторія була вчасно поінформована про новини, така сама ціль і в ЗМІ);
- 2) *стисливість, простота* (чітка обмеженість обсягу тексту і однотемність змісту);
- 3) *інформативність* (текст прес-релізу уособлює виклад фактів і не містить зайвих коментарів);
- 4) *достовірність* (забезпечується офіційним характером джерела інформації, що надається);
- 5) *актуальність інформації* (інформація повинна бути актуальною, так як застаріла інформація нікому не цікава й може лише негативно вплинути на медіа кампанії);
- 6) *конкретність* (зміст прес-релізу строго обмежений певним інформаційним приводом);
- 7) *універсальність* (прес-реліз використовується як основа для створення широкого кола вторинних (журналістських) матеріалів);
- 8) *технологічність* (зумовлена ростом використання електронної комунікації для поширення прес-релізів);
- 8) *адресність інформації* (призначеність для журналіста, котрий опрацьовує зміст прес-релізу для ЗМІ, де він/вона працює (газети, радіо, телебачення, інтернету)) [13, с. 54].

Як і будь-який документ, прес-реліз характеризується певною **типову структурою**. Серед основних структурних елементів прес-релізу виокремлюють такі: 1) *заголовок* (headline), який відображає головну ідею тексту й має викликати інтерес у журналіста. Заголовок повинен містити основну інформацію, відображати інфопривід, проте він не повинен містити ніяких даних або детальної інформації (шифр, оцінок, довідкових матеріалів тощо); 2) *підзаголовок* (subheadline/subhead), який виконує функцію уточнення, пояснення чи доповнення основного заголовку, може містити другорядну

новину. Його основна мета – забезпечити читача додатковою, важливою інформацією, тому зазвичай він розміщений під заголовком; 3) *дейтлайн* (dateline) – вихідні дані прес-релізу, тут можуть бути вказані місце й дата випуску тексту; 4) *лід-абзац* (lead paragraph) – можна вважати розширеним варіантом заголовка. Його основна мета полягає в стислій передачі головного змісту події. Це найкоротший виклад усього, про що написано у прес-релізі; 5) *вступна частина* (introduction), яка охоплює перші один-два абзаци, де міститься розширена інформація про те, хто, що, коли, навіщо й де проводить; 6) *основна частина* (body paragraph) інкорпорує кілька абзаців, які розкривають подробиці викладеної у вступній частині інформації; 7) *вказівка на закінчення тексту* (close paragraph); 8) *службова частина* (background) – короткий абзац із даними про установу, яка випустила прес-реліз, або про подію; 9) *контактна інформація* (contact) – ім'я, номер телефону, електронна адреса контактної особи (як правило, співробітника прес-служби) [47, с. 67].

Зі структурою прес-релізу тісно пов'язані його реквізити як документа. До основних реквізитів прес-релізу відносять емблему організації; назву організації; назву структурного підрозділу; дату документа; номер документа; вказівку на місце складання документа; заголовок до тексту; лід-абзац (не повинен дублювати заголовок); основний текст; блок з довідковою інформацією; блок з контактною інформацією тощо [45, с. 42].

Виклад основної інформації може здійснюватися за схемою «перевернутої піраміди». Це означає, що текст починається із найбільш значущої інформації, а все інше викладається в порядку спадання [44, с. 5]. Проте, у такій схемі є один недолік – читач, може зупинитися на середині і не дійти до фінальної частини. Також існує альтернатива структура, так звана блочна форма. За цим принципом текст починається з короткого анонсу події, містить головну інформацію про історію й чому вона важлива. Потім ідуть самодостатні блоки (частини) цікавої інформації, що закінчується узагальнюючою реплікою, яка

допомагає читачу запам'ятати ключові моменти. Кожен блок тексту може містити цікаві факти, завданням яких є утримати увагу [31, с. 88]. Таким чином формується фонова інформація, яку у випадку з «перевернутою пірамідою» адресат дізналися би не по ходу розповіді, а лише в її кінці. Цей виклад називають «feature article», тематична стаття, написана для того, щоб докладніше розповісти про актуальні події, людей або проблеми. Такі тексти, написані експертом або журналістом, містять довідкову інформацію з теми, а також особисті погляди чи досвід автора [46, с.17].

До основних видів прес-релізу належать : 1. *Прес-реліз-анонс*: інформація про подію, яка має відбутися, наприклад, конференція, круглий стіл, флеш-моб, акція, прес-тур, брифінг – усе, що планується в найближчому майбутньому. 2. *Прес-реліз-новина*: інформація про подію, яка вже відбулася, коли повідомляється про все попереднє, що відбулося, вже у минулому часі, наприклад: «28 червня відбулась конференція». Зазвичай розсилається в той самий день, коли було проведено захід. 3. *Експертний прес-реліз*, який використовується під час проведення експертизи з певного питання й поширення результатів у засобах масової інформації, наприклад, фаховий коментар із законодавства або щодо певних процесів (виборів), ситуації з правами людини є завжди актуальним. 4. *Інформаційний прес-реліз*, який інформує про поточну, ще не завершенну подію, процес, наприклад, кількаденний кліматичний саміт, що має місце в певній країні, під час якого відбуваються важливі процеси [30].

Отже, прес-реліз створюється для того, щоб поінформувати певних адресатів про ті події, які відбулися або мають відбутися. Серед прес-релізів виокремлюються *прес-реліз-анонс*, *прес-реліз-новина*, *експертний* та *інформаційний прес-релізи*. У текстах прес-релізу має бути новина й розкритий тільки один інформаційний привід, що стосується певної події. Інформація має бути актуальною, логічною, достовірною, поданою у стислому вигляді й певним чином структурованою.

1.3. Доперекладацьке осмислення й розуміння змісту вихідного тексту та перекладацькі трансформації

У межах цього підрозділу узагальнюмо наукові дані стосовно доперекладацького осмислення й розуміння змісту вихідного тексту й перекладацьких трансформацій, які застосовує перекладач для створення тексту перекладу.

Аналіз наукових джерел, присвячених проблемі когнітивних процесів, які залучені до процесу перекладу, засвідчив, що для декодування вихідного тексту перекладачем використовується процедура його предметного розуміння, котра включає ідентифікацію презентованих у тексті знань для їхнього подальшого ситуативного означування (приписування смыслу мовою перекладу) [9, с. 8]. Міжмовний переклад здійснюється в більшості випадків шляхом співвіднесення мовно-мовленнєвих реалізацій із предметними / непредметними сутностями реального або ментального світу як однієї з основних тактик розуміння під час рецепції й розуміння текстових просторів, фрагментів, одиниць [10, с. 6-7].

Т. С. Серова вважає, що доперекладацький етап осмислення й розуміння на основі переходу від зовнішньої текстової структури до глибинної внутрішньої смыслової структури здійснюється декількома кроками в їхній різній послідовності: 1) сприйняття, осмислення в тексті ключових слів і словосполучень-референтів, які вербалізують ключові поняття з теми; 2) виявлення й осмислення поля номінації як розгортання тематичного змісту у вигляді ланцюжка, сітки ключових слів розвитку теми; 3) осмислення та побудування структури суб'єктів, тем і підтем, котрі виражені ключовими словами та словосполученнями на основі парадигматичних зв'язків; 4) побудова структури тематичного змісту тексту, осмислення предикатів, рем до кожної теми, виражених словами й денотатними словосполученнями; 5) осмислення та структурування ієрархії предикатів стосовно тем і підтем, побудова структури смыслового змісту тексту; 6) створення на основі структури та смыслового

змісту низки тема-рематичних одиниць як смылокомплексів у процесі здійснення умовисновків; 7) повне осмислення й розуміння смылового змісту тексту вихідною мовою та написання елементарних речень мовою перекладу на основі тема-рематичних єдиниць смылокомплексів; і нарешті створення тексту перекладу на основі прийняття перекладацьких рішень відносно вживання засобів мови перекладу [33, с. 251]. При цьому під час здійснення цих кроків активно використовуються мисленнєві операції: *виокремлення, зіставлення, аналіз, диференціація, класифікація, структурування, узагальнення, інтеграція* тощо [там само, с. 251].

На етапі доперекладацького аналізу вихідного тексту перекладачу слід також взяти до уваги, що, згідно з *інтегральним підходом*, текст одночасно виступає як фрагмент знання, фрагмент мовної системи та мовного матеріалу (мовного простору), як фрагмент культури і як фрагмент соціального простору [38, с. 99]. Усі чотири зазначені сектори взаємопов'язані, не існують окремо й об'єднуються в єдине ціле *комунікативною діяльністю* [там само]. При цьому в *когнітивному* секторі текст уособлює фрагмент знання певної предметної галузі у вигляді декларативного (концепти, концептуальні структури), процедурного (уміння оперувати концептами) та спеціального (знання фахівців у певній фаховій галузі) знання; у *мовному* секторі текст уособлює фрагмент підмови, у якій за допомогою мовних засобів (лексики, семантики, граматики) вербалізується процедурне й декларативне знання, культурні цінності певної дискурсивної спільноти, соціальні події; до *соціального* сектора відносяться соціальні концепти й події, учасники комунікації, а в *культурному* секторі відображаються культурні цінності, у тому числі цінності корпоративної культури [34, с. 84-85].

Для нашого дослідження також важливим є загально відоме положення про те, що в багатьох дискурсивних практиках знаходить прояв закріплена, конвенційна схема, яка інкорпорує категорії, типові (хоча б частково) для

відповідних текстів, і кожна категорія повинна відповідати особливій послідовності пропозицій або речень тексту [12, с. 255].

На підставі вище викладеного вважаємо, що на доперекладацькому етапі аналізу вихідний текст слід тлумачити як інтегральний об'єкт, для якого можливо побудувати інтегральну модель його структури, тобто інтегральне багатосекторне утворення, одиницями якого є структури відповідних секторів, а саме, за Т. А. Хомутовою: *когнітивного, мовного, культурного та соціального*. Застосуємо ці теоретичні засади для виокремлення інтегральної моделі тексту прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових рішень, які в *когнітивному* секторі об'єктивують фрагмент знання в галузі судочинства; у *мовному* секторі такі тексти використовують юридичну підмову, у якій за допомогою мовних засобів (лексики, семантики, граматики) вербалізується процедурне й декларативне знання, культурні цінності юридичної дискурсивної спільноти, соціальні події; до *соціального* сектора відносяться соціальні концепти й події, учасники комунікації, а в *культурному* секторі відображаються цінності корпоративної юридичної культури.

Переклад юридичних документів вимагає врахування чинних відмінностей у законодавствах країн, особливості українського та англійського юридичного дискурсу. Перед перекладачем постає проблема еквівалентності передачі змісту вихідних юридичних документів мовою перекладу [2, с. 247]. Одним із засобів досягнення перекладацької еквівалентності є використання різних типів лексичних та граматичних трансформацій. Варто зауважити, що вибір трансформації при перекладі здебільшого залежить від перекладача та зумовлений стилістичними особливостями та комунікативною метою тексту оригіналу [7, с. 336].

Залежно від характеру одиниць мови оригіналу, які розглядаються як вихідні операції, перекладацькі трансформації поділяються на:

- граматичні трансформації, що полягають в перетворенні структури речення у процесі перекладу відповідно з нормами мови перекладу;
- морфологічні трансформації – заміна однієї частини мови іншою або декількома частинами мови;
- синтаксичні трансформації суть яких полягає в перетворенні синтаксичних функцій слів і словосполучень;
- лексичні трансформації є відхиленнями від прямих словникових відповідностей. Вони застосовуються, головним чином, через те, що обсяг значень лексичних одиниць мов оригіналу та мови перекладу не збігається [24, с. 78; 20; 25; 26].

Основні типи лексичних трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу юридичних текстів із використанням мов оригіналу та перекладу, включають наступні перекладацькі прийоми: перекладацьке транскрибування і транслітерацію, калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизацію, генералізацію, модуляцію). До найбільш поширених граматичних трансформацій належать: синтаксичні уподібнення (дослівний переклад), членування речень, об'єднання речень, граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення). До комплексних лексико-граматичних трансформацій відносяться: антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) і компенсація та інші [4, с. 47].

Таким чином, доперекладацьке осмислення й розуміння вихідного тексту прес-релізу як інтегрального утворення, що інкорпорує когнітивний, мовний, культурний і соціальний сектори, знання трансформацій та їхнє обґрунтоване застосування є запорукою успішного здійснення перекладу текстів прес-релізу.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ПРЕС-РЕЛІЗІВ ЄСПЛ щодо РОЗГЛЯДУ СУДОВИХ СПРАВ

2.1 Комунікативно-мовні особливості текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ

На підставі теоретичного аналізу наукових джерел із проблеми текстів прес-релізу, проведеного в Розділі 1, тлумачимо прес-реліз ЄСПЛ щодо розгляду судових справ як *оперативно-новинний жанр*, при цьому відносимо такі прес-релізи до *експертного виду*, який використовується під час проведення Європейським судом з прав людини розгляду (експертизи) судових рішень з питання порушення прав особи або групи осіб, які оскаржують такі рішення.

Комунікативна мета означених прес-релізів полягає в поширенні інформації про результати розгляду оскаржених судових справ на сайті ЄСПЛ [www.echr.coe.int], у розділі Press Releases [https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press&c=#n1347882722901_pointer]. Адресантом є установа судочинства, а адресатами виступають заявники, котрі подавали скаргу до ЄСПЛ, суди, рішення яких переглядались, та широка громадськість. Періодичність оприлюднення таких прес-релізів чітко визначена – двічі на тиждень по вівторках і четвергах. Тексти прес-релізів створюються двома мовами судочинства ЄСПЛ – французькою й англійською, а для найбільш резонансних справ – іншими мовами країн Європи.

Суди держави Україна у процесі розгляду судових справ керуються Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод та вважають практику ЄСПЛ джерелом права, а українські громадяни мають право подавати скарги до ЄСПЛ. Для оперативного інформування про діяльність ЄСПЛ та рішення за результатами розгляду справ українських громадян

створено сайт “ECHR: Ukrainian Aspect (Практика ЄСПЛ. Український аспект)” [<https://www.echr.com.ua>]. На сайті представлено новини, аналітику та статті про діяльність ЄСПЛ, переклади його рішень щодо справ українських громадян. На підставі вище зазначеного вважаємо тексти прес-релізів ЄСПЛ важливими соціальними документами, концептосфера яких інкорпорує такі цінності, як права та свободи людини, верховенство права, справедливість тощо.

Проілюструємо комунікативно-мовні особливості тексту прес-релізу на прикладі судової справи “Numerous rights abuses during Ukraine’s Maidan protests” («Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні») видану Секретарем Європейського Суду з прав людини.

Структура цього прес-релізу складається з:

- дейтлайну, де вказано ким (*Registrar of the Court*) та коли (*ECHR 027(2021) 21.01.2021*) було випущено прес-реліз;
- заголовку (“Numerous rights abuses during Ukraine’s Maidan protests” («Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні»));
- лід-абзацу, де коротко передається головний зміст подій, тут описано рішення Палати у справах Шморгунов та інші проти України (ЄСПЛ постановив що мали місце: *низка порушень статті 3* (заборона катування та нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження) Європейської конвенції з прав людини; *низка порушень статті 5 §§ 1 та 3* (право на свободу та особисту недоторканість); *низка порушень статті 11* (свобода зібрань та об’єднань); *порушення статті 2* (право на життя); *порушення статті 8* (право на повагу до приватного і сімейного життя. Ці справи стосуються подій, які пов’язані з протестними акціями Майдану у Кисві та інших містах України і які, зокрема, включають випадки силових розгонів протестувальників, їх затримання, викрадення активістів та неналежного поводження з ними, та відповідних проваджень. Суд встановив, зокрема, що владні органи умисно

застосовували жорстоке поводження та що держава була відповідальна за вбивство одного із протестувальників. Суд також зауважив, що багато з рішень про тримання під вартою були свавільними. Він дійшов висновку, що владні органи умисно намагались завадити початково мирним протестам, використовуючи для цього надмірне насильство та незаконні затримання.);

- **основна частина** (body paragraph) тексту складає подальші сім сторінок, які розкривають подробиці, викладені у вступній частині інформації та складається з таких розділів: основні факти; загальна інформація про події; обставини справ; скарги, процедура та склад суду; рішення суду (статті 3 і 2; стаття 5, стаття 11, стаття 8);

- **закінчення тексту** (close paragraph) – загальні висновки (Суд зауважив, що він встановив низку порушень декількох статей Конвенції внаслідок того, яким чином владні органи поводили себе протягом протестів Майдану, та того, що в Україні досі відсутній незалежний та ефективний механізм для розслідування злочинів, вчинених правоохоронцями та недержавними агентами. Ці рішення Суду вказують на існування цілеспрямованої стратегії владних органів переїходити та припинити протести, проведення яких спочатку мало мирний характер, із швидким застосуванням надмірної сили, що призвело до ескалації насилля, якщо не посилило її) та справедлива сatisфакція (Стаття 41; Суд постановив, що Україна має виплатити деяким заявникам різні суми в якості відшкодування майнової та немайнової шкоди, а також судових та інших витрат, як це визначено у відповідних рішеннях);

- **службова частина** (background) складає короткий абзац із даними про авторів прес-релізу (Цей прес-реліз є документом, який підготовлений Секретаріатом. Він не зобов'язує Суд. Ухвали, рішення та іншу інформацію про Суд можна знайти на сайті www.echr.coe.int. Європейський суд з прав людини був створений у Страсбурзі державами-членами Ради Європи для того,

щоб розглядати звернення про порушення Європейської конвенції з прав людини від 1950 року.) та контактну інформацію (*Neil Connolly Tracey Turner-Tretz Denis Lambert Inci Ertekin*).

Мовний аспект текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ. На підставі проведеного нами аналізу юридичної термінології текстів матеріалу спостереження, структуруємо її на три групи:

- 1) загально правова лексика, напр.: *right, prohibition, rights abuses, breach of law*;
- 2) галузева лексика, зокрема: терміни кримінального процесу, напр.: *arrest, evidence, prosecutor, judge, lawyer*, та терміни кримінального права, напр.: *crime, abduction, kidnapping, criminal proceeding*;
- 3) інші терміни-колокації, напр.: *chamber of seven judges, the Secretary General of the Council of Europe, the Court's case-law*.

Усі терміни складають 1/6 слів вихідного тексту прес-релізу. Зважаючи на термінонасиченість і те, що цей прес-реліз є стислим викладом судового процесу, можна зробити висновок, що прес-реліз є гібридним текстом, який можна віднести до юридичних текстів.

2.2 Типологія перекладацьких трансформацій у перекладах текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ

2.2.1. Лексичні перекладацькі трансформації. У результаті зіставного дослідження перекладів текстів прес-релізів нами виокремлено такі випадки лексичних трансформацій, які подаємо за спаданням частоти в матеріалі спостереження: додавання лексичних одиниць, генералізація, транслітерація, лексичні заміни, випущення лексичних одиниць (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Лексичні трансформації у тексті перекладу прес-релізу
«Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні»**

№	Тип трансформації	Частота в м-лі дослідження		Приклад трансформації
		абс.	відн. (%)	
1	Додавання лексичних одиниць	30	40%	<i>Many different injuries of varying degrees of severity were reported</i> - Було виявлено багато ушкоджень <u>різного характеру і ступеню тяжкості</u>
2	Генералізація	15	21%	<i>Mr Kadura was given amnesty and released</i> <u>Кримінальне провадження щодо пана Кадури було закрито та його було звільнено з-під варти.</u>
3	Транслітерація	15	21%	<i>Lutsenko and Verbytskyu</i> - Луценко та Вербицький <i>Kadura and Smaliy</i> - Кадура та Смалій
4	Лексичні заміни	10	14%	<i>They alleged, among other things...</i> - <u>Заявники поскаржились, серед іншого...</u>
5	Випущення лексичних одиниць	3	4%	<i>Some other officers and troops had used excessive force.</i> - <u>Деякі правоохоронці застосували надмірну силу</u>

Найпоширенішою трансформацією в тексті матеріалу спостереження виявлено додавання лексичних одиниць – 30 випадків (40%), наприклад:

1. Between November 2013 and February 2014 a series of protests took place in Ukraine.	1. У період з листопада 2013 року по лютий 2014 року серії протестів мали місце в Україні.
2. In central Kyiv the protesters erected stages for addressing crowds, and eventually barricades.	2. У центральній <u>частині</u> Києва протестувальники встановили сцени для публічних виступів та звернень, а згодом <u>звели</u> барикади.
3. The events took place in the early morning of 30 November 2013.	3. <u>Відповідні</u> події відбувались зранку 30 листопада 2013 року.
4. Non-State agents aligned with the	4. Також були залучені недержавні

<i>police (titushky), who are alleged to have carried out numerous assaults, kidnappings and murders of protesters, were also involved.</i>	агенти (тітушки), які були залучені правоохоронцями і які звинувачуються у вчиненні численних нападів на протестувальників, їх викраденнях та вбивствах.
<i>5. Many different injuries of varying degrees of severity were reported.</i>	<i>5. Було виявлено багато ушкоджень різного характеру і ступеню тяжкості.</i>

У всіх прикладах використано прийом лексичного додавання для уточнення певних подій.

Перекладацькі трансформації генералізація та транслітерація використано в одинаковій кількості випадків – 15 (21%). Наведемо приклади генералізації:

<i>1. They alleged, among other things, police brutality, a denial of their right to protest, unjustified detention, and even in one case death.</i>	<i>1. Заявники поскаржились, серед іншого, про неналежне поводження з боку правоохоронців, порушення їх права на протест, необґрунтоване тримання під вартою, та у одному з випадків навіть позбавлення життя.</i>
<i>2. All the applicants were present at a Maidan protest outside the Ministry of the Interior academy for internal troops in Kharkiv in which all bar Mr Romankov were taking part.</i>	<i>2. Всі заявники у цій справі були присутніми у місці проведення пов'язаного з Майданом протесту біля Академії внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ у Харкові.</i>
<i>3. In central Kyiv the protesters erected stages for addressing crowds, and eventually barricades.</i>	<i>3. У центральній частині Києва протестувальники встановили сцени для публічних виступів та звернень, а згодом звели барикади.</i>
<i>4. There were over 100 deaths (including 70 by gunfire).</i>	<i>4. Більше 100 осіб загинуло (включно з щонайменше 70 особами, які загинули внаслідок вогнепальних поранень).</i>
<i>5. Mr Kadura was given amnesty and released.</i>	<i>5. Кримінальне провадження щодо пана Кадури було закрито та його було звільнено з-під варти.</i>

Це вид трансформації застосовано для того, щоб зміст тексту був зрозумілій для аудиторії.

Транслітерація (15 випадків, 21%) може бути проілюстрована такими прикладами: *Lutsenko and Verbytskyu*- Луценко та Вербицький; *Kadura and Smaliy* - Кадура та Смалій; *Automaidan*- Автомайдан; *Siofra O'Lear* - Шіофра О'Лірі; *Yonko Grozev* - Йонко Грозев; *Ganna Yudkivska* - Ганна Юдківська. Цей вид трансформації загалом використовувався для передачі переважно антропонімів.

Прийом лексичних замін використано у 10 (14%) випадках, наприклад:

1. <i>They alleged, among other things.</i>	1. <u>Заявники</u> поскаржились, серед іншого.
2. <i>It noted that...</i>	2. <u>Суд</u> також зауважив...
3. <i>He alleged that he had been beaten there.</i>	3. Він стверджував, що його побили у мікроавтобусі.
4. <i>He was only allowed to see a lawyer at 11.55 p.m.</i>	4. Лише о 23:55 заявник міг побачити адвоката.
5. <i>Their injuries were also examined as part of the investigations.</i>	5. Ушкодження <u>заявників</u> також були досліджені у рамках відповідних розслідувань.

Приклади демонструють, що цей вид трансформації застосовано для заміни займенників на іменники для уточнення інформації.

Найменшу кількість складає прийом випущення лексичних одиниць – 3 (4%), наприклад:

1. <i>Some other officers and troops had used excessive force.</i>	1. Деякі правоохоронці застосували надмірну силу.
2. <i>The proceedings in these cases are still ongoing.</i>	2. Відповідні провадження досі тривають.
3. <i>Although the cases against three of the suspects were terminated for lack of evidence, the investigation is ongoing.</i>	3. Хоча справи стосовно трьох з підозрюваних були закриті, слідство триває.

2.2.2 Граматичні перекладацькі трансформації. Досліджуючи паралельні тексти прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ, нами виокремлено такі випадки граматичних трансформацій, які подаємо за спаданням частоти в матеріалі спостереження: граматична заміна, перестановка членів речення, розчленування (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Граматичні трансформації у тексті перекладу прес-релізу
«Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні»**

№	Тип трансформації	Частота в матеріалі дослідження		Приклади трансформації
		абсолютна	відносна %	
1	Граматична заміна	20	44%	<i>Suspects were identified and some were notified. - Особу підозрюючих було встановлено і деяких офіційно повідомили про підозру.</i>
2	Перестановка членів речення	15	33%	<i>They occupied several State buildings at different times. - У різний час вони зайняли декілька державних споруд.</i>
3	Розчленування	10	23%	<i>Mr Zagorovka and Mr Cherevko lodged criminal complaints regarding police ill-treatment in 2013, which led to one conviction in 2016. - Пан Загоровка та пан Черевко звернулись із заявами про порушення кримінальних справ стосовно жорсткого поводження з боку поліції у 2013 році. Це призвело до засудження однієї особи у 2016 році.</i>

Найпоширенішою граматичною трансформацією у тексті перекладу є граматична заміна – 20 (44%), наприклад:

1. <i>There are criminal proceedings pending.</i>	1. <i>Досі тривають кримінальні провадження.</i> <i>(Стала конструкція була замінена на дієслово).</i>
2. <i>The judgment stated that the</i>	2. <i>У вироку було вказано, що протестувальники</i>

<i>Maidan protestors had not violated public order.</i>	Майдану не порушували громадський порядок. (Активна форма дієслова замінена на пасивну).
<i>3. Three officers were indicted.</i>	3. Трьом правоохоронцям <u>було пред'ялено обвинувачення</u> у вчиненні злочинів. (Граматична форма дієслова була замінена на іменник з додаванням дієслова).
<i>4. Suspects were identified and some were notified.</i>	4. Особу підозрюючих було встановлено і деяких офіційно повідомили про підозру. (Пасивна форма дієслова була замінена на активну).
<i>5. On 5 December 2013, in the course of a traffic stop, Mr Kadura was put in a van by two men in civilian clothes.</i>	5. 5 грудня 2013 року, під час зупинки автомобіля пана Кадури правоохоронцями, двоє людей у цивільному <u>помістили його у мікроавтобус</u> . (Пасивна форма дієслова замінена на активну).

Перестановку частин речення (15 (33%)) можна проілюструвати такими прикладами:

<i>1. They occupied several State buildings at different times.</i>	1. У <u>різний час</u> вони зайняли декілька державних споруд.
<i>2. One (Mr Zagorovka) allegedly had his head stood on.</i>	2. Як <u>стверджувалось</u> , одному з них (пан Загоровка) наступали на голову. (Також була використана інша трансформація. Заміна прислівника на дієслово).
<i>3. This case concerns the abduction and ill-treatment of the first applicant and the second applicant's brother.</i>	3. Ця справа стосується викрадення <u>першого заявника та брата другого заявника та неналежного поводження з ними</u> .
<i>4. They were kidnapped a couple of hours later by titushky.</i>	4. Декілька <u>годин</u> опісля вони були викрадені <u>ті тушками</u> .
<i>5. Marks from blunt force trauma on his body were noted in a forensic medical examination.</i>	5. Під час судово-медичної експертизи на <u>його тілі</u> були виявлені сліди від ударів <u>тупими предметами</u> .

Розчленування речень складає найменшу кількість граматичних трансформацій – 10 (23%), наприклад:

<i>1. Mr Poltavets was beaten unconscious and recovered in a police station, where</i>	1. Пана Полтавця було побито до втрати свідомості. Він опритомнів
--	---

<i>he was arrested, with no charges ultimately being brought.</i>	<i>лише у міліцейському відділку, де його було заарештовано, але зрешті не було висунуто жодних обвинувачень.</i>
<i>2. Mr Zagorovka and Mr Cherevko lodged criminal complaints regarding police ill-treatment in 2013, which led to one conviction in 2016.</i>	<i>2. Пан Загоровка та пан Черевко звернулись із заявами про порушення кримінальних справ стосовно жорсткого поводження з боку поліції у 2013 році. Це призвело до засудження однієї особи у 2016 році.</i>
<i>3. Many other investigative steps were performed and evidence pointing to the complicity of police officers and their leaders was unearthed, which led to a separate investigation being opened.</i>	<i>3. Було проведено багато слідчих дій та зібрано докази, які вказували на причетність правоохоронців та іх керівників до цих злочинів. Це призвело до відкриття окремого розслідування.</i>
<i>4. Criminal proceedings were commenced on 5 December 2013 in connection with, among other things, hijacking of a vehicle later used in the protests, and the applicant was detained on remand.</i>	<i>4. Кримінальне провадження було розпочате 5 грудня 2013 року стосовно, серед іншого, незаконного заволодіння паном Кадурою транспортним засобом, який у подальшому був використаний під час протестів. Заявник утримувався під вартою.</i>
<i>5. The applicants were released between 31 January and 12 February 2014, with house arrest being ordered in some of the cases.</i>	<i>5. Заявників було звільнено з-під варти у різні дати у період між 31 січня та 12 лютого 2014 року. У деяких випадках було застосовано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту.</i>

Цю трансформацію застосовано для уникнення складносурядних і складнопідрядних речень.

Згідно з отриманими результатами, у перекладі тексту прес-релізу ЄСПЛ щодо розгляду судових справ вжито п'ять типів лексичних трансформацій, при цьому найбільш поширеною є додавання лексичних одиниць, а найменш використаною – випущення лексичних одиниць. Граматичні трансформації охоплюють три типи: граматична заміна, перестановка членів речення, розчленування, серед яких найбільш рекурентною виявилася граматична заміна.

ВИСНОВКИ

У цій науковій праці на основі узагальнення теоретичних знань у межах лінгвістики тексту, PR-дискурсу та його жанрів, перекладознавства здійснено опис комунікативно-мової специфіки та перекладацьких трансформацій у процесі перекладу українською мовою англійськомовних текстів прес-релізів ЄСПЛ щодо розгляду судових справ.

Public Relations (зв'язки з громадськістю) є процесом формування іміджу будь-якої структури за допомогою певного набору комунікативно-мовних засобів як усередині самої структури, так і в конкретних соціальних групах або в суспільстві в цілому. Цей процес здійснюється шляхом письмової комунікації у вигляді різноважарових PR-текстів, комунікативна специфіка яких охоплює спрямованість на певну мету (залучення уваги до заходу, організації, підтримання позитивного іміджу); певну цільову аудиторію (ЗМІ, суспільство, цільові групи); наявність жанрових особливостей; націленість на вирішення однієї комунікативної задачі.

Одним із жанрів PR-тексту є *оперативно-новинний*, що охоплює тексти, які повідомляють громадськості невідому раніше інформацію. Сюди входять прес-релізи, тобто будь-яка новинна інформація, призначена для ЗМІ, що виходить від будь-якої організації з метою залучення уваги преси.

Прес-релізу як оперативно-новинному жанру PR-комунікації властиві комунікативні цілі інформування та вплив. Тексти прес-реліз цього типу відповідають певним нормативним вимогам: стисливість викладу й водночас змістова насиченість, актуальність та інформаційна цінність.

У процесі доперекладацького осмислення текст прес-релізу ЄСПЛ щодо розгляду судових справ слід тлумачити як інтегральний об'єкт, який в когнітивному секторі об'єктивує фрагмент знання в галузі судочинства; у мовному секторі використовується юридична терміносистема, і за допомогою лексики та граматики вербалізується процедурне й декларативне знання,

загальнокультурні цінності, як-от права й свободи людини, справедливість, а також корпоративні цінності Європейської юридичної дискурсивної спільноти стосовно правового захисту людини як члена соціуму.

Тексти прес-релізу ЄСПЛ щодо розгляду судових справ побудовано за певною структурою, що інкорпорує такі елементи: дейтлайн, заголовок, лід-абзац, основну частину, прикінцевий абзац, службову частину.

У результаті застосування порівняльного аналізу та структурно-семантичного перекладацького аналізу встановлено інвентар лексичних і граматичних трансформацій, які застосовувалися для адекватної передачі англійського тексту оригіналу українською мовою. До лексичних трансформацій входять: *додавання лексичних одиниць* (40%) для уточнення інформації, та більш конкретного опису; *генералізація* (21%) для заміни слова вужчої семантики на слово ширшої семантики; *транслітерація* (21%) для передачі імен; заміна лексичних одиниць (14%), яка стосувалася заміни займенників на іменники; *випущення* (4%) для стисlostі інформації. Згідно з кількісними даними, найпоширенішим є прийом додавання лексичних одиниць, найменш рекурентним є випущення лексичних одиниць.

Застосовані граматичні трансформації охоплюють заміну граматичних форм (44%) для заміни пасивного стану на активний і навпаки; *перестановка* (33%), яка зумовлена відсутністю в українській мові сталого порядку слів у реченні; *роз'єднання речень* (23%) для уникнення складносурядних або складнопідрядних конструкцій. Згідно з кількісними даними, найпоширенішою виявилась заміна граматичних форм, менш пошириеною – *роз'єднання речень*.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у створенні інтегральної базової моделі текстів прес-релізів ЄСПЛ та описі специфіки їхнього перекладу українською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алешина И. Паблик рилейшнз для менеджеров и маркетеров. М., 1997. 256 с.
2. Апалат Г. П. Англомовний юридичний дискурс і його відтворення українською мовою. К.: Наукова думка, 2002. 539 с.
3. Баранов Д. Е. PR: теория и практика. М.: Маркет DC, 2010. 328 с.
4. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. М.: Международные отношения, 1975. 324 с.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: ВЦ «Академія», 2012. 375 с.
6. Белов А. А. Теория и практика связей с общественностью. Ростов-на-Дону: Феникс; СПб: Северо-Запад, 2005. 204 с.
7. Борисова О. В. Частотні види трансформації вербалізації при перекладі. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна*. Харків: Константа, 2002. 339 с.
8. Бусыгина М. В. Двойственная природа Пресс-релиза в СМИ: форма и содержание. Москва, 2010. 50 с.
9. Власенко С. В. Перевод в сфере профессиональной коммуникации: психолингвистические аспекты декодирования лексических лакун (англо-русские переводческие сопоставления). *Вестник Московского университета. Сер. 22. Теория перевода*. 2009. № 2. С. 3-20.
10. Власенко С. В. Референция и референциальность в межъязыковом переводе. *Вестник Московского университета. Сер. 22. Теория перевода*. 2010. № 4, С. 3–28.
11. Горновая В. А. Критерии качества пресс-релиза. Знак: проблемное поле медиаобразования, 2015. 350 с.
12. Дейк Т.А. ван. Структура новостей в прессе. Язык. Познание. Коммуникация. М.: Прогресс, 1989. С. 228 – 265.
13. Демин Ю. М. Бизнес-PR. М.: Бератор-Пресс, 2003. 336 с.

14. Дубровська Т. В. Судовий дискурс: мовна поведінка судді, 2010. 351с.
15. Емельянов С. М. Теория и практика связей с общественностью. Москва: Юрайт, 2017. 230с.
16. Зверинцев А. Б. Коммуникационный менеджмент: Рабочая книга менеджера PR. СПб : Вагриус, 2009. 356 с.
17. Зинсер У. Как писать хорошо. Классическое руководство по созданию нехудожественных текстов. М.: Альпина Паблишер, 2016. 292 с.
18. Иванова К. А. Копирайтинг: секреты составления рекламных и PR-текстов. СПб.: Питер, 2007. 157 с.
19. Игнатьев Д., Бекетов А. Настольная энциклопедия Public Relations. М.: «Альпина Паблишер», 2004. 496 с.
20. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. М.: «ЭТС», 2000. 424 с.
21. Кривоносов А. Д. PR-текст в системе публичных коммуникаций. СПб.: Петерб. востоковедение, 2002. 279 с.
22. Кривоносов А. Д. Жанры PR-текста: Учеб. пособие для студ. отделений связей с общественностью. СПб.: СПбГУ, 2001. 138 с.
23. Кузнецов В.Ф. Связи с общественностью. Теория и технологии. М.: Аспект Пресс, 2009. 302 с.
24. Латышев Л. К. Курс перевода: эквивалентность перевода и способы ее достижения. М.: Международные отношения, 1981. 248 с.
25. Максимов С. Є. Теорія та практика перекладацького аналізу тексту. К.: Ленвіт, 2006. 157 с.
26. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. М.: Московский лицей, 1996. 290 с.
27. Почепцов Г. Г. Паблик рилейшиз или Как успешно управлять общественным мнением. М.: Центр, 2003. 317 с.

28. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации . М.: Рефл-бук, 2005. 656 с.
29. Прешумченко Ю. С. Прес-реліз. Юридична енциклопедія. Київ: Смолоскип, 2003. 736 с.
30. Примак Т. О. PR для менеджерів і маркетологів. К.: «Центр учебової літератури», 2013. 202 с.
31. Прохоров Е. Введение в теорию журналистики. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1995. 294 с.
32. Сапкин А. В. Трансформация аудитории пресс-релиза. Связь с общественностью и реклама в системе коммуникаций. М. : Факультет журналистики, 2011. 202 с.
33. Серова Т. С. Речемыслительная активность переводчика: предпереводческое осмысление и полное понимание смыслового содержания исходного текста в переводе. *Язык и культура*. 2017. № 37. С. 241-253.
34. Силкина О. М. Структура научной аннотации: интегральная модель (на материале английского, немецкого и русского языков): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 – теория языка; Уральский государственный университет. Челябинск, 2021. 286 с.
35. Тулупов В. В. Реклама в коммуникационном процессе. Воронеж: Квартал, 2003. 144 с.
36. Український словник медіакультури . Київ: Міленіум, 2014. 196 с.
37. Филатова О. Г. Интернет-технологии в связях с общественностью. СПб.: Роза мира, 2010. 275 с.
38. Хомутова Т.Н. Научный текст интегральный подход: монография. Челябинск: Изд. центр ЮУрГУ, 2010. 333 с.
39. Чекалова Н. И. Пресс-релиз в структуре PR-деятельности. М.: Аспект Пресс, 2009. 113с.
40. Чуміков А. Н., Бондарів М. П. Зв'язки з громадськістю. М.: Справа, 2006. 552 с.

41. Чумиков А. Н. Связи с общественностью. Теория и практика. М.: Альпина Паблишер, 2014. 608 с.
42. Яковлев И. П. Паблик рилейшнз в организациях. СПб: ТК-Петрополис, 1995. 147 с.
43. ECHR: Ukrainian Aspect (Практика ЄСПЛ. Український аспект). <https://www.echr.com.ua>.
44. Errico, Marcus. The evolution of the summary news lead. UK: Reaktion Books, 2015. 351с.
45. Nida E. A. Towards a science of translating. Leiden : E. J. Brill, 1964. 331 p.
46. Williams R. Culture and Society. New edition with a new introduction. N.Y. : Columbia University Press, 1963. 412 p.
47. Zeiser A. Transmedia Marketing: From Film and TV to Games and Digital Media. NY, London: Focal Press, 2015. 468 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

48. Прес-реліз «Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні». Режим доступу : <https://sud.ua>
49. Press Pelease “Numerous rights abuses during Ukraine’s Maidan protests”. Режим доступу: <https://hudoc.echr.coe.int>

ДОДАТКИ

Додаток А

Тексти оригіналу та перекладу прес-релізу “Numerous rights abuses during Ukraine’s Maidan protests” («Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні»)

Numerous rights abuses during Ukraine’s Maidan protests	Численні порушення прав під час протестів Майдану в Україні
<p>In today’s Chamber judgments in the cases of Shmorgunov and Others v. Ukraine (applications no. 15367/14 and 13 others), Lutsenko and Verbytskyy v. Ukraine (12482/14 and 39800/14), Kadura and Smaliy v. Ukraine (42753/14 and 43860/14), Dubovtsev and Others v. Ukraine (21429/14 and 9 others) and Vorontsov and Others v. Ukraine (58925/14 and 4 others) the European Court of Human Rights held, unanimously, that there had been: multiple violations of Article 3 (prohibition of torture and inhuman and degrading treatment) of the European Convention on Human Rights, multiple violations of Article 5 §§ 1 and 3 (right to liberty and security), multiple violations of Article 11 (freedom of assembly and association), a violation of Article 2 (right to life), and a violation of Article 8 (right to respect for private and family life).</p> <p>The cases concerned events around the Maidan protests in Kyiv and other cities in Ukraine, including dispersal of the protestors, their detention, the kidnapping of</p>	<p>У сьогоднішніх рішеннях Палати у справах Шморгунов та інші проти України (Shmorgunov and Others v. Ukraine, заяви № 15367/14 та 13 інших), Луценко та Вербицький проти України (Lutsenko and Verbytskyy v. Ukraine, заяви № 12482/14 та № 39800/14), Кадура та Смалій проти України (Kadura and Smaliy v. Ukraine, заяви № 42753/14 та № 43860/14), Дубовцев та інші проти України (Dubovtsev and Others v. Ukraine , заяви № 21429/14 та 9 інших) та Воронцов та інші проти України (Vorontsov and Others v. Ukraine, заяви № 58925/14 та 4 інших) Європейський суд з прав людини постановив, одноголосно, що мали місце: низка порушень статті 3 (заборона катування та нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження) Європейської конвенції з прав людини, низка порушень статті 5 §§ 1 та 3 (право на свободу та особисту недоторканість), низка порушень статті 11 (свобода зібрань та об’єднань), порушення статті 2 (право на життя), та порушення статті 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя).</p> <p>Ці справи стосуються подій, які пов’язані з протестними акціями Майдану у Києві та інших містах України і які, зокрема, включають випадки силових розгонів протестувальників, їх</p>

activists and their ill-treatment, and the related proceedings. The applicants had all had encounters with the police or non-State agents under police control (titushky). They alleged, among other things, police brutality, a denial of their right to protest, unjustified detention, and even in one case death.

The Court found in particular that the authorities had used ill-treatment deliberately, and that the State had been responsible for the murder of one protester. It noted that many of the detention orders had been arbitrary. It considered that the authorities had deliberately tried to disrupt initially peaceful protests, using excessive violence and unlawful detention to achieve that.

Overall, it noted that the abuses found appeared to have been a strategy on the part of the authorities. It also found that the investigations into the events had in many instances been ineffective.

Principal facts

The 38 applicants in these five cases are Ukrainian nationals and one applicant is an Armenian national (for further details, please refer to the individual judgments). All of them were present at or played a role in the Maidan protests.

затримання, викрадення активістів та неналежного поводження з ними, та відповідних проваджень. Щодо всіх заявників були вчинені певні дії правоохоронцями або ж недержавними агентами (тітушками), які були під контролем правоохоронців. Заявники поскаржились, серед іншого, про неналежне поводження з боку правоохоронців, порушення їх права на протест, необґрунтоване тримання під вартою, та у одному з випадків навіть позбавлення життя.

Суд встановив, зокрема, що владні органи умисно застосовували жорстоке поводження та що держава була відповідальна за вбивство одного із протестувальників. Суд також зауважив, що багато з рішень про тримання під вартою були свавільними. Він дійшов висновку, що владні органи умисно намагались завадити початково мирним протестам, використовуючи для цього надмірне насильство та незаконні затримання.

Загалом, Суд виявив ознаки того, що встановлені порушення були частиною певної стратегії владних органів. Він також встановив, що офіційні розслідування стосовно цих подій у багатьох випадках були неефективними.

Основні факти

38 заявників у цих п'ятьох справах є громадянами України та один заявник є громадянином Вірменії (додаткова інформація міститься у відповідних рішеннях). Всі вони були присутніми у місцях проведення протестних акцій Майдану або ж відігравали певну роль у цих протестах.

Background	Загальна інформація про подій
<p>Between November 2013 and February 2014 a series of protests took place in Ukraine in response to the suspension of the preparations for the signing of the Ukraine-European Union Association Agreement. These protests became known as "Euromaidan" or "Maidan". The protests led to the ousting of the President of Ukraine and a series of political and constitutional changes. Initially the protesters numbered up to 100,000 people rising to up to 800,000 people. Special police forces were mobilised to disperse the protests which led to clashes. Non-State agents aligned with the police (titushky), who are alleged to have carried out numerous assaults, kidnappings and murders of protesters, were also involved. The protests spread across the State and on 22 December 2013 the Maidan People's Union was created to coordinate activities (Mr Lutsenko, one of the applicants, was on the Union's council). In central Kyiv the protesters erected stages for addressing crowds, and eventually barricades. They occupied several State buildings at different times. Above all, the protesters continuously occupied and operated from Maidan Nezalezhnosti (Independence Square) in central Kyiv. The State responded by bringing in thousands of police officers and troops, including specialist units. Reportedly there</p>	<p>У період з листопада 2013 року по лютий 2014 року серії протестів мали місце в Україні у відповідь на призупинення процесу підготовки до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом. Ці протести стали відомими як «Євромайдан» або «Майдан». Вони привели до усунення від влади тогочасного Президента України та ряду політичних та конституційних змін. На початку у протестних акціях брало участь до 100,000 людей. З часом кількість учасників зростала до 800,000 людей. Спеціальні силові підрозділи були мобілізовані для розгону протестувальників, що призводило до сутичок. Також були зачлені недеревані агенти (тітушки), які були зачлені правоохоронцями і які звинувачуються у вчиненні численних нападів на протестувальників, їх викраденнях та вбивствах. Протести поширились територією всієї країни та 22 грудня 2013 року було створено Всеукраїнське об'єднання «Майдан» для їх координації (пан Луценко, один із заявників, був членом Ради об'єднання). У центральній частині Києва протестувальники встановили сцени для публічних виступів та звернень, а згодом звели барикади. У різний час вони зайняли декілька державних споруд. Передусім, протестувальники безперервно знаходились та діяли на Майдані Незалежності у центрі Києва. У відповідь державні органи задіяли тисячі правоохоронців, включно зі спеціальними підрозділами. Згідно з публічними повідомленнями, більше 100 осіб загинуло (включно з щонайменше 70 особами, які</p>

were over 100 deaths (including 70 by gunfire) and thousands injured between both the protestors and the police. The authorities launched various investigations into the events at issue, most of which were relatively recently taken over by the State Bureau of Investigations. There are criminal proceedings pending, including against senior Government officials and the then president. Cases have been taken against police officers. The effectiveness of the official investigations into the Maidan events was assessed by the International Advisory Panel, constituted by the Secretary General of the Council of Europe, in its report published on 31 March 2015.

Facts in the cases at hand

The events in Shmorgunov and Others relate to the dispersal of protests in central Kyiv between 30 November 2013 and 18 February 2014. The other cases are concerned with protests in Kyiv and other Ukrainian cities on different dates.

Shmorgunov and Others

The events took place in the early morning of 30 November 2013, when several of the applicants were taking part in a vigil on Maidan Nezalezhnosti. 1 December 2013 (Mr Zagorovka and Mr Cherevko). 11 December 2013 (Mr Dymenko and Mr Ratushnyy). 23 January 2014 (Mr Poltavets) and on 18 February 2014 (Mr Zadoyanchuk). Police officers used force, including stun grenades, tear

загинули внаслідок вогнепальних поранень) та тисячі були поранені як серед протестувальників, так і серед правоохоронців. Державні органи розпочали численні розслідування стосовно подій у цих справах, більшість з яких були відносно нещодавно передані до Державного бюро розслідувань. Досі тривають кримінальні провадження, включно з тими, у яких обвинувачуються особи, які на той час займали високі державні посади, і тогочасний Президент. Кримінальні справи були порушені проти правоохоронців. У своїй доповіді, опублікованій 31 березня 2015 року, Міжнародна дорадча група, створена Генеральним секретарем Ради Європи, дала оцінку ефективності офіційних розслідувань подій під час Майдану.

Обставини справ

Події у справі Шморгунов та інші (*Shmorgunov and Others*) стосуються силових розгонів протестувальників у центрі Києва у період між 30 листопада 2013 року та 18 лютого 2014 року. Інші справи стосуються протестів у Києві та інших містах України у різні дати.

Шморгунов та інші (Shmorgunov and Others)

Відповідні події відбувались зранку 30 листопада 2013 року у той час, коли декілька заявників брали участь у безперервній протестній акції на Майдані Незалежності; 1 грудня 2013 року (пан Загоровка та пан Черевко); 11 грудня 2013 року (пан Дименко та пан Ратушний); 23 січня 2014 року (пан Полтавець); та 18 лютого 2014 року (пан Задоянчук). Правоохоронці застосували силу, а також світло-шумові гранати, слізогінний газ,

gas and plastic bullets, among other methods to disperse or control crowds, including the applicants. Several were beaten, some even to the point of losing consciousness. One (Mr Zagorovka) allegedly had his head stood on. One (Mr Cherevko) was allegedly taken to a courtyard and beaten for several hours. Mr Poltavets was beaten unconscious and recovered in a police station, where he was arrested, with no charges ultimately being brought. Several other of the applicants were also detained or formally arrested in connection with the protests. Several of the applicants were examined by doctors soon after these events, others had to wait a day or two. Many different injuries of varying degrees of severity were reported, including traumatic brain injury in the case of Mr Zagorovka (he was taken to hospital but not allowed to remain there). Their injuries were also examined as part of the investigations. Several criminal investigations were opened into those events, leading to the trials of a number of current and former police officers and the then chair of the Kyiv State Administration. Mr Zagorovka, among other applicants, submitted a video of his alleged beating. Hundreds of officers and many protestors were questioned. Video and photographic evidence was examined, and a reconstruction was carried out. Many of the applicants were questioned, in some

гумові кулі та інші засоби і методи для розгону та встановлення контролю за натовпом, включно із заявниками. Декількох з них було побито, деяких навіть до втрати свідомості. Як стверджувалось, одному з них (пан Загоровка) наступали на голову. Іншого (пан Черевко), як стверджувалось, було заведено у двір та піддано побиттю протягом декількох годин. Пана Полтавця було побито до втрати свідомості. Він опритомнів лише у міліцейському відділку, де його було заарештовано, але врешті не було висунуто жодних обвинувачень. Декількох інших заявників також було заарештовано та/або взято під варту у зв'язку з протестними акціями. Деяких із заявників було оглянуто лікарями невдовзі після цих подій, інші ж мали чекати день або два. Було виявлено багато ушкоджень різного характеру і ступеню тяжкості, у тому числі черепномозкову травму у випадку пана Загоровки (його було доставлено до лікарні але не дозволено залишитись там). Ушкодження заявників також були досліджені у рамках відповідних розслідувань. Стосовно цих подій було розпочато низку кримінальних розслідувань, які привели до судових процесів за обвинуваченням деяких теперішніх та колишніх правоохоронців та колишнього голови Київської міської державної адміністрації. Пан Загоровка, серед інших заявників, надав відеозапис його ймовірного побиття. Було допитано сотні правоохоронців та багато протестувальників. Були досліджені відео-та фотоматеріали, а також проведено відтворення обставин подій. Багатьох заявників також було допитано, у деяких випадках неодноразово. Пан Сіренко

cases more than once. Mr Sirenko refused to cooperate with the investigation. The Government alleged that in 2016 five more of the applicants stopped cooperating with the investigators. Mr Zagorovka and Mr Cherevko lodged criminal complaints regarding police ill-treatment in 2013, which led to one conviction in 2016. The judgment stated that the Maidan protestors had not violated public order. There are still criminal proceedings ongoing. Mr Ratushnyy and Mr Dymenko likewise lodged complaints of police ill-treatment. Three officers were indicted. One absconded but the proceedings against the other two are ongoing. Proceedings concerning a complaint by Mr Poltavets of police ill-treatment are ongoing.

In 2014 Ministry of the Interior internal inquiries twice found in effect some violations of public order on the part of the police on 30 November 2013 and that they had been provoked and attacked later. Separately, it was found that no officer responsible for the ill-treatment of 1 December 2013 could be identified. The inquiry into the events involving Mr Ratushnyy and Mr Dymenko found that the officers in charge had failed to control the use of force and that some other officers and troops had used excessive force. Disciplinary proceedings were initiated against

відмовився співпрацювати із слідчими. Уряд стверджував, що у 2016 році п'ятеро інших заявників також припинили співпрацювати зі слідчими. Пан Загоровка та пан Черевко звернулись із заявами про порушення кримінальних справ стосовно жорсткого поводження з боку поліції у 2013 році. Це призвело до засудження однієї особи у 2016 році. У вироку було вказано, що протестувальники Майдану не порушували громадський порядок. Деякі інші кримінальні провадження досі тривають. Пан Ратушний та пан Дименко також звернулись зі скаргами про неналежне поводження з боку правоохоронців. Трьом правоохоронцям було пред'явлено обвинувачення у вчиненні злочинів. Один з них переховувався від правосуддя, судові процеси щодо інших двох досі тривають. Так само триває провадження стосовно кримінальної скарги пана Полтавця про неналежне поводження з боку правоохоронців.

Відповідно до двох звітів Міністерства внутрішніх справ за результатами службових розслідувань у 2014 році, було виявлено певні порушення у діях правоохоронців 30 листопада 2013 року, а також зазначено, що згодом щодо них були вчинені провокації та напади. окремо було вказано, що особу жодного з правоохоронців, відповідального за неналежне поводження 1 грудня 2013 року, не може бути встановлено. У звіті за результатами службового розслідування стосовно подій, у яких брали участь пан Ратушний та пан Дименко, було встановлено, що з боку командирів відповідних силових підрозділів не було належного контролю за застосуванням

the judges in the cases and several breaches of the law and procedure were found.

Lutsenko and Verbytskyy

This case concerns the abduction and ill-treatment of the first applicant and the second applicant's brother. The latter was allegedly murdered. Mr Verbytskyy's brother was injured in the protests early on the morning of 21 January 2014 and Mr Lutsenko took him to hospital. They were kidnapped a couple of hours later by titushky. They were taken to a remote area, bound and severely ill-treated. Mr Lutsenko was left about 50 km outside Kyiv in freezing temperatures. Mr Verbytskyy's brother's body was found in a forest not far from Kyiv. He had been hit using a blunt object at least 30 times and had died from hypothermia. Murder and abduction investigations were opened and joined. Suspects were identified and some were notified. The ill-treatment was qualified as "torture". Many other investigative steps were performed and evidence pointing to the complicity of police officers and their leaders was unearthed, which led to a separate investigation being opened. The proceedings in these cases are still ongoing.

Kadura and Smaliy

At the relevant time, Mr Kadura was an activist in

чили та що деякі правоохоронці застосували надмірну силу. До того ж, стосовно суддів у цих справах було порушено дисциплінарні провадження та було встановлено низку порушень вимог закону та процедурних правил.

Луценко та Вербицький (Lutsenko and Verbytskyy)

Ця справа стосується викрадення першого заявника та брата другого заявника та неналежного поводження з ними. Як стверджується, останнього було вбито. Брата пана Вербицького було поранено протягом протестних акцій зранку 21 січня 2014 року і пан Луценко відвіз його до лікарні. Декілька годин опісля вони були викрадені тітушками. Вони були вивезені у віддалене місце, зв'язані та піддані особливо жорстокому поводженню. Пана Луценка залишили на морозі на відстані приблизно 50 км від Києва. Тіло брата пана Вербицького було знайдено у лісі неподалік від Києва. Він отримав щонайменше 30 ударів тупим предметом та помер від гіпотермії. Було розпочато розслідування вбивства та викрадення і справи були об'єднані в одне провадження. Особу підозрюваних було встановлено і деяких офіційно повідомили про підозру. Жорстоке поводження було кваліфіковано як «катування». Було проведено багато слідчих дій та зібрано докази, які вказували на причетність правоохоронців та їх керівників до цих злочинів. Це привело до відкриття окремого розслідування. Відповідні провадження досі тривають.

Кадура та Смалій (Kadura and Smaliy)

У відповідний час пан Кадура був

Automaidan, a group supporting the protests. Mr Smaliy was a lawyer representing one of the organisers of Automaidan. On 5 December 2013, in the course of a traffic stop, Mr Kadura was put in a van by two men in civilian clothes. He alleged that he had been beaten there, and then in the courtyard of the investigators' offices in Kyiv. He was examined in hospital and then brought to a police holding cell. Mr Kadura was brought to court on 6 December 2013. His lawyers alleged ill-treatment orally and in writing, but the courts did not address them. He later complained to a prosecutor several times, to no avail. Criminal proceedings were commenced on 5 December 2013 in connection with, among other things, hijacking of a vehicle later used in the protests, and the applicant was detained on remand. His car and other property were seized. On 24 January 2014, Mr Kadura was given amnesty and released. An investigation into the presiding judge was ordered. Irregularities not amounting to a breach of oath were found. On 6 December 2013 criminal proceedings were opened in respect of Mr Smaliy for verbal abuse and assault of a judge. At 3 p.m. three days later, while representing another client at a police station, he was arrested and allegedly beaten. His phone and other items were seized. On entry to the holding cell, numerous injuries were found on his body. He was taken to hospital and

активістом Автомайдану – групи, яка підтримувала протести. Пан Смалій був адвокатом, який представляв одного з організаторів Автомайдану. 5 грудня 2013 року, під час зупинки автомобіля пана Кадури правоохоронцями, двоє людей у цивільному помістили його у мікроавтобус. Він стверджував, що його побили у мікроавтобусі, а також пізніше у дворі слідчого управління у місті Києві. Його було оглянуто у лікарні, а потім доставлено до ізолятору тимчасового тримання. 6 грудня 2013 року пана Кадуру було доставлено до суду. Його адвокати усно і письмово заявили про неналежне поводження із заявником, але суди не відповіли на ці звернення. У подальшому заявник поскаржився декілька разів прокурору, але безрезультатно. Кримінальне провадження було розпочате 5 грудня 2013 року стосовно, серед іншого, незаконного заволодіння паном Кадурою транспортним засобом, який у подальшому був використаний під час протестів. Заявник утримувався під вартою. Його автомобіль та інше майно були вилучені. 24 січня 2014 року кримінальне провадження щодо пана Кадури було закрито та його було звільнено з-під варти. Стосовно головуючого судді у його справі було відкрито провадження. Врешті, у діях судді були виявлені певні відхилення від процедурних правил, які не були кваліфіковані як порушення присяги. 6 грудня 2013 року стосовно пана Смалія було відкрито кримінальне провадження за підозрою у погрозі та насильстві щодо судді. Через три дні, о 15:00, коли заявник представляв іншого клієнта в управлінні міліції, його було затримано та, як

returned to the cells. He was only allowed to see a lawyer at 11.55 p.m. A complaint alleging unlawful arrest and detention, and police ill-treatment, among other things, was lodged on Mr Smaliy's behalf on 10 December 2013. It was dismissed. His detention on remand, in conditions which he alleged had been inadequate, was ordered. Marks from blunt force trauma on his body were noted in a forensic medical examination. He was declared a "political prisoner" by Parliament, with the criminal investigation later discontinued on those grounds. A criminal investigation into his ill-treatment was launched on 9 December 2013. According to the Government, that investigation also concerned the unlawful seizure of his property. Police officers were questioned alongside other investigative steps. Although the cases against three of the suspects were terminated for lack of evidence, the investigation is ongoing.

Dubovtsev and Others

There were a total of 14 applicants in this case. They were arrested in Dnipro on 26 January 2014 following protestor clashes with police and titushky. They were held on suspicion of mass disorder, with nearly identical arrest notifications being used. The applicants were released between 31

стверджувалось, побито. У нього забрали телефон та інші речі. Коли його було доставлено до місця тримання під вартою, на його тілі було виявлено численні ушкодження. Його було доправлено до лікарні, звідки повернуто до місця тримання під вартою. Лише о 23:55 заявник міг побачити адвоката. 10 грудня 2013 року від імені пана Смалія було подано скаргу про, серед іншого, незаконне затримання та тримання під вартою та неналежне поводження з боку правоохоронців. Скарга була відхиlena. Йому було постановлено залишатись під вартою, як він стверджував, у неналежних умовах. Під час судово-медичної експертизи на його тілі були виявлені сліди від ударів тупими предметами. Пізніше Парламент оголосив його «політичним в'язнем» і на цій підставі кримінальне провадження щодо нього було закрито. Кримінальне розслідування стосовно неналежного поводження з паном Смалієм було розпочате 9 грудня 2013 року. За словами Уряду, це розслідування також стосувалось незаконного вилучення майна заявитика. Було допитано правоохоронців та здійснено інші слідчі дії. Хоча справи стосовно трьох з підозрюваних були закриті, слідство триває.

Дубовцев та інші (Dubovtsev and Others)

У цій справі загалом було 14 заявників. Вони були заарештовані 26 січня 2014 року у місті Дніпро після сутичок між протестувальниками та правоохоронцями і тітушками. Заявників тримали під вартою за підозрою у вчиненні масових заворушень на підставі майже ідентичних протоколів затримання.

January and 12 February 2014, with house arrest being ordered in some of the cases. The investigations were ultimately discontinued owing to lack of evidence of a crime. Proceedings for damages were commenced by 11 of the applicants. These resulted in some awards for unlawful detention, which were confirmed on appeal. Not all of the awards have been paid. Following requests by some of the applicants, criminal proceedings were initiated against some of the prosecutors, police officers and other officials involved in the cases, along with two judges. The case against one judge is pending, while the other has been suspended. Disciplinary proceedings were initiated against those judges and several breaches of the law and procedure were found.

Vorontsov and Others

All the applicants were present at a Maidan protest outside the Ministry of the Interior academy for internal troops in Kharkiv in which all bar Mr Romankov were taking part. They were arrested on suspicion of disobeying the lawful orders of the police, questioned, and charged with that administrative offence. The judges found them guilty, and furthermore that some of them had used obscene language vis-à-vis the police, and that Mr Vorontsov had admitted his guilt.

Заявників було звільнено з-під варти у різні дати у період між 31 січня та 12 лютого 2014 року. У деяких випадках було застосовано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту. Врешті, кримінальні провадження стосовно заявників були закриті за відсутності складу злочину. 11 заявників звернулись до суду з позовами про відшкодування шкоди. У результаті були присуджені деякі компенсаційні виплати стосовно незаконного тримання під вартою. Відповідні судові рішення були підтвердженні в апеляції. Не всі з присуджених сум були сплачені. За скаргами деяких заявників кримінальні провадження були порушені стосовно деяких прокурорів, правоохоронців та інших посадовців, які мали відношення до цих справ, у тому числі стосовно двох суддів. Кримінальне провадження стосовно одного з суддів триває, у той же час провадження щодо іншого судді призупинене. Щодо цих суддів були порушені дисциплінарні провадження та було встановлено декілька порушень вимог закону та процедури.

Воронцов та інші (Vorontsov and Others)

Всі заявники у цій справі були присутніми у місці проведення пов'язаного з Майданом протесту біля Академії внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ у Харкові. За виключенням пана Романкова, всі заявники брали участь у цьому протесті. Заявники були затримані за підозрою у вчиненні злісної непокори законним вимогам працівників міліції, допитані та офіційно обвинувачені у вчиненні цього адміністративного правопорушення. Судді визнали їх винними у цьому, а також

However, they were given amnesty and released. Criminal proceedings were initiated against several of the police officers involved. Disciplinary proceedings were initiated against the judges in the cases and several breaches of the law and procedure were found.

Complaints, procedure and composition of the Court

Relying, in particular, on Article 3, some of the applicants complained of their ill-treatment by the authorities, in several cases asserting that it had amounted to torture. Mr Zagorovka also complained under Article 3 of inadequate medical treatment while in detention. The applicants also complained that there had been no effective investigation into these events. Relying on Article 2, Mr Verbytskyy complained of the murder of his brother. Relying on Article 5, several applicants complained that their detention had been arbitrary and unlawful. Relying on Article 5 §§ 1, 2, 3 and 5 several of the applicants complained that their arrest had been arbitrary; that detention had been without reasonable suspicion; that there had been no enforceable right to compensation for the violations. Relying on Article 8, Mr Smaliy complained of the search and seizure

деяких у тому, що вони образливо висловлювались на адресу правоохоронців. Було зауважено, що пан Воронцов визнав свою провину. Однак, врешті заявники були звільнені від адміністративної відповідальності та звільнені з-під варти. Кримінальні провадження були порушені стосовно декількох правоохоронців, які брали участь у цих подіях. Щодо суддів у цих справах були порушені дисциплінарні провадження та було встановлено декілька порушень вимог закону та процедури.

Скарги, процедура та склад Суду

Посилаючись головним чином на статтю 3, деякі заявники скаржились про неналежне поводження з ними з боку владних органів, у деяких випадках стверджуючи, що таке поводження досягнуло рівня катування. Пан Загоровка також скаржився за статтею 3 про його неналежне лікування під час перебування під вартою. Заявники також скаржились про відсутність ефективного розслідування стосовно цих подій. Посилаючись на статтю 2, пан Вербицький скаржився про вбивство свого брата. Посилаючись на статтю 5, декілька заявників скаржились, що їх тримання під вартою було свавільним та незаконним. Посилаючись на статтю 5 §§ 1, 2, 3 та 5, деякі заявники скаржились про те, що їх затримання було свавільним; що не було обґрунтованої підозри для їх тримання під вартою; та що не було забезпеченого правовою нормою права на компенсацію у зв'язку із цими порушеннями. Посилаючись на статтю 8, пан Смалий скаржився про обшук та вилучення його телефону та документів. Посилаючись на статтю 11 (у деяких випадках також на

of his telephone and documents. Relying on Article 11 (in some cases also on Articles 7, 10 and/or 14) some of the applicants complained that they had been prevented from taking part in the Maidan protests and thus expressing their political views, or that they had been ill-treated and/or detained to that effect. Mr Verbytskyy complained that his brother's murder had been for exercising his right to free assembly. The applications were lodged with the European Court of Human Rights on various dates in 2014 and 2015.

Judgments were given by a Chamber of seven judges, composed as follows: Siofra O'Leary (Ireland), President, Yonko Grozev (Bulgaria), Ganna Yudkivska (Ukraine), Mārtiņš Mits (Latvia), Gabriele Kucska-Stadlmayer (Austria), Lado Chanturia (Georgia), Angelika Nußberger (Germany), judges and also Victor Soloveytschik, Section Registrar.

Decision of the Court

Admissibility

The Court declared Mr Sirenko's application (no. 9078/14), Mr Zadoyanchuk's Article 3 complaints and Mr Smaliy's complaints under Articles 5 §§ 1 and 3 and 18 concerning his detention inadmissible for failure to exhaust the relevant domestic remedies. Mr Kadura's complaint under Article 5 § 1 concerning the allegedly insufficient evidence to support a reasonable suspicion for his

статті 7, 10 та/або 14), деякі заявники скаржились про перешкоди в їх участі у протестах Майдану і відповідно у вираженні їх політичних поглядів, або про те, що їх було піддано неналежному поводженню та/або затримано з такою метою. Пан Вербицький скаржився, що його брата було вбито за те, що він реалізовував своє право на свободу зібрань. Ці заяви були подані до Європейського суду з прав людини у різні дати у 2014 та 2015 роках. Рішення були винесені Палатою із семи суддів, до складу якої входили: Шіофра О'Лірі (Siofra O'Leary, Ірландія), Голова, Йонко Гроздев (Yonko Grozev, Болгарія), Ганна Юдківська (Ganna Yudkivska, Україна), Мартінс Мітс (Mārtiņš Mits, Латвія), Габріель Кучко-Штадльмайер (Gabriele Kucska-Stadlmayer, Австрія), Ладо Чантурія (Lado Chanturia, Грузія), Ангеліка Нуцбергер (Angelika Nußberger, Німеччина), судді а також Віктор Соловейчік (Victor Soloveytschik), Секретар секції.

Рішення Суду

Прийнятність

Суд оголосив заяву пана Сіренка (№ 9078/14), скарги пана Задоянчука за статтею 3 та скарги пана Смалія за статтею 5 §§ 1 та 3 та статтею 18 стосовно його тримання під вартою неприйнятними у зв'язку з невичерпанням відповідних національних засобів правового захисту. Скарга пана Кадури за статтею 5 § 1 стосовно стверджуваної недостатності доказів для обґрутованої підозри в контексті його тримання під вартою була відхиlena як явно неналежно

detention was rejected as manifestly ill-founded. Mr Cherevko's Article 11 complaint was also rejected as unsubstantiated. Nine of the 14 applicants in Dubovtsev and Others had received compensation and had lost their victim status as regards their complaints under Article 5 § 1 and so their applications were inadmissible. All other applications were admissible.

Articles 3 and 2

The Court reiterated that the prohibition on torture and inhuman or degrading treatment was one of the most fundamental values in a democratic society. It also reiterated that the obligation to carry out an effective official investigation into arguable allegations of treatment infringing Article 3 suffered at the hands of State agents was well established in the Court's case-law, applying even in difficult security conditions. The Court noted, in particular, the amount of time that had passed in the investigations into the applicants' clearly arguable claims of ill-treatment. Furthermore, it was undisputed that the police had used force against many of the applicants. The Court found that much of the ill-treatment had been a deliberate strategy on the part of the authorities. The Court noted that the ill-treatment had caused pain and suffering and in three cases had been severe and cruel, amounting thus to torture. In the case of Mr Zagorovka, the Court noted that, following police torture, the

обґрунтована. Скарга пана Черевко за статтею 11 також була відхиlena як необґрунтована. Дев'ятеро з чотирнадцяти заявників у справі Дубовцев та інші (Dubovtsev and Others) отримали компенсацію і втратили статус потерпілого стосовно їх скарг за статтею 5 § 1, тому їх заяви були визнані неприйнятними. Всі інші заяви були визнані прийнятними.

Статті 3 і 2

Суд вкотре наголосив, що заборона катування та нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження є однією з основоположних цінностей демократичного суспільства. Він також вкотре підкреслив, що обов'язок провести ефективне офіційне розслідування стосовно небезпідставних тверджень про поводження, яке суперечить статті 3 і вчинене щодо особи під час її перебування під контролем держави, має міцну основу в практиці Суду і покладається на державу навіть у складних з точки зору забезпечення безпеки умовах. Суд взяв до уваги, зокрема, той період часу, протягом якого тривали розслідування стосовно явно небезпідставних скарг заявників про неналежне поводження. До того ж, факт застосування правоохоронцями сили щодо багатьох заявників не заперечувався. Суд встановив, що більша частина випадків неналежного поводження були частиною цілеспрямованої стратегії владних органів. Суд зауважив, що таке неналежне поводження спричинило біль та страждання, та що у трьох випадках воно було суворим та жорстоким і, відповідно, досягло рівня катування. У справі пана Загоровки Суд зауважив, що після того, як

authorities had failed to react adequately to his resulting medical problems. The Court noted that in many cases the State had failed to investigate the alleged abuses adequately or with sufficient expedition.

The Court found that there had been a failure to conduct an effective investigation into Mr Verbytskyy's brother's abduction, ill-treatment and death, noting in particular that the domestic authorities had classified it as murder and that the State was responsible. The Court concluded that there had been a violation of Article 3 of the Convention in its substantive and/or its procedural limb in many of the cases, and of Article 2 in its substantive and procedural limb in Mr Verbytskyy's case.

Article 5

The Court must establish whether any periods of detention were based on a reasonable suspicion that a criminal offence might have been committed and, if so, whether the grounds for detention were "sufficient" and "relevant". The Court noted that in many cases the Government had not submitted police statements in respect of the arrests or these statements were couched in identical general terms. In many cases, the domestic courts' reasoning amounted to reproductions of the investigator's arguments. The Court found that, as with the Article 3

його було піддано катуванню правоохоронцями, владні органи не відреагували адекватно на проблеми зі здоров'ям, які йому цим були спричинені. Суд зазначив, що у багатьох випадках держава не провела адекватного чи належно швидкого розслідування стверджуваних порушень.

Суд встановив, що не було проведено ефективного розслідування стосовно викрадення, неналежного поводження та смерті брата пана Вербицького, зауваживши, зокрема, що національні органи кваліфікували його смерть як вбивство, та що держава була за це відповідальна. Суд дійшов висновку, що було порушення статті 3 Конвенції у її матеріальному та/або процесуальному аспекті у багатьох з цих справ, а також порушення статті 2 у її матеріальному та процесуальному аспектах у справі пана Вербицького.

Стаття 5

Суд має встановити, чи була наявна обґрунтована підозра у вчиненні злочину протягом будь-якого періоду тримання під вартою та, якщо так, чи були «достатні» та «відповідні» підстави для тримання під вартою. Суд зауважив, що у багатьох справах Уряд не надав відповідні рапорти правоохоронців стосовно затримань, або ж такі рапорти містили загальні та ідентичні формулювання. У багатьох справах обґрунтування відповідних національних судових рішень про тримання під вартою зводилося до відтворення аргументів слідчих. Як і у випадку з порушеннями за статтею 3, Суд виявив ознаки того, що такі рішення про затримання та тримання під вартою були

abuses, these detention orders appeared to be part of a strategy on the part of the authorities. In the case of Mr Lutsenko and Mr Verbytskyy's brother, the Court found that they had been in fact abducted by titushky acting under the aegis of the State. In sum, the Court found well-founded most complaints that the detention had been arbitrary and thus that there had been violations of Article 5 § 1 of the Convention. In respect of one applicant (Mr Kadura), the Court found that no relevant and sufficient reasons had been given for his continued detention in violation of Article 5 § 3.

Article 11

The Court reiterated that the right to freedom of assembly is fundamental in democracies. The Court observed that the excessive and sometimes brutal force used against the Maidan protesters disrupted the initially peaceful conduct of the protests and resulted in, if not contributed to, an escalation of violence. Increasingly, the clashes between the police and the protesters became more violent and generally the security situation in central Kyiv deteriorated considerably. While the material before the Court contained references to incidents of violence against the police by individual protesters during some of the relevant events, there was no information indicating that the protesters' original goal or approach

частиною стратегії владних органів. У справі пана Луценка та брата пана Вербицького Суд встановив, що вони були викрадені тітушками, які діяли під егідою держави. Загалом, Суд визнав належно обґрунтованими більшість скарг про те, що тримання під вартою було свавільним, і що відповідно мали місце порушення статті 5 § 1 Конвенції. Стосовно одного заявника (пан Кадура), Суд встановив, що в порушення статті 5 § 3 не було надано відповідних та достатніх підстав для продовження його тримання під вартою.

Стаття 11

Суд вкотре наголосив, що право на свободу зібрань є основоположним у демократичних суспільствах. Суд зазначив, що застосування надмірної та іноді брутальної сили до протестувальників Майдану порушило початково мирний характер проведення протестів і призвело до ескалації насилля, якщо не посилило її. Зіткнення між правоохоронцями та протестувальниками ставали дедалі все більш жорстокими, та загалом безпекова ситуація у центрі Києва суттєво погіршилась. Хоча матеріали, які були надані Суду, містили посилання на випадки насилля, вчиненого окремими протестувальниками по відношенню до правоохоронців під час деяких з подій, яких стосуються ці справи, не було інформації, яка б вказувала на те, що початкова мета чи підхід протестувальників, які були обструктивні але мирні, змінились. Також не було

– which was obstructive, but peaceful – had changed. There was no evidence demonstrating that during their participation in the protests the applicants intended to commit or engaged in acts of violence or offered any resistance to the police. The Court thus considered that the applicants concerned enjoyed the protections of Article 11. It found that the interference by the authorities had been disproportionate and unwarranted in a democratic society because of the unjustified use of force against most of them, the unjustified detention of one of them and the increasingly violent dispersal of the protests which had the potential of deterring the protesters and the public at large from taking part and more generally from participating in open political debate.

Article 8

The Court found a violation of Mr Smaliy's rights due to the seizure of his telephone and documents because there were no safeguards against the authorities arbitrarily accessing information subject to his professional privilege as a lawyer.

Overall conclusions

The Court observed that it had found multiple violations of several Articles as a result of how the authorities had conducted themselves during the Maidan protests and the absence to date of an independent and effective

доказів того, що під час участі у протестах заявники мали намір вдатись до насильницьких дій, або брали участь у таких діях, або чинили опір правоохоронцям. Тому Суд дійшов висновку, що відповідні заявники були захищені статтею 11. Суд встановив, що втручання з боку владних органів було диспропорційним та невиправданим у демократичному суспільстві з огляду на надмірне застосування сили до більшості з них, необґрунтоване тримання під вартою одного з них та дедалі все більш жорстокі розгони протестів, що могло змусити протестувальників та громадськість утриматись від участі у протестах та, загалом, від участі у відкритій політичній дискусії.

Стаття 8

Суд встановив порушення прав пана Смалія з огляду на обшук та вилучення його телефону та документів, оскільки не було гарантій захисту від свавільного доступу владних органів до інформації, яка мала статус адвокатської таємниці.

Загальні висновки

Суд зауважив, що він встановив низку порушень декількох статей Конвенції внаслідок того, яким чином владні органи поводили себе протягом протестів Майдану, та того, що в Україні досі відсутній незалежний та ефективний механізм для розслідування злочинів,

mechanism within Ukraine for the investigation of crimes committed by law-enforcement officers and non-State agents. These judgments pointed to a deliberate strategy on the part of the authorities to hinder and put an end to a protest, the conduct of which was initially peaceful, with rapid recourse to excessive force which resulted in, if not contributed to, an escalation of violence.

Just satisfaction (Article 41)

The Court held that Ukraine was to pay some of the applicants the awards in respect of pecuniary and non-pecuniary damage and costs and expenses set out in the relevant judgments.

The judgments are available only in English.

This press release is a document produced by the Registry. It does not bind the Court. Decisions, judgments and further information about the Court can be found on www.echr.coe.int. To receive the Court's press releases, please subscribe here: www.echr.coe.int/RSS/en or follow us on Twitter @ECHR_CEDH.

Press contacts

echrpress@echr.coe.int | tel.: +33 3 90 21 42 08

Neil Connolly Tracey Turner-Tretz Denis Lambert

Inci Ertekin

The European Court of Human Rights was set up in Strasbourg by the Council of Europe

вчинених правоохоронцями та недержавними агентами. Ці рішення Суду вказують на існування цілеспрямованої стратегії владних органів перешкодити та припинити протести, проведення яких початково мало мирний характер, із швидким застосуванням надмірної сили, що призвело до ескалації насилля, якщо не посилило її.

Справедлива сatisфакція (стаття 41)

Суд постановив, що Україна має виплатити деяким заявникам різні суми в якості відшкодування майнової та немайнової шкоди, а також судових та інших витрат, як це визначено у відповідних рішеннях.

Рішення доступні лише англійською.

Цей прес-реліз є документом, який підготовлений Секретаріатом. Він не зобов'язує Суд. Ухвали, рішення та іншу інформацію про Суд можна знайти на сайті www.echr.coe.int. Щоб отримувати прес-релізи Суду, будь ласка, підпишіться тут: www.echr.coe.int/RSS/en або ж слідкуйте за нами у Twitter @ECHR_CEDH.

Контакти для преси

echrpress@echr.coe.int

Neil Connolly Tracey Turner-Tretz Denis Lambert

Inci Ertekin

Європейський суд з прав людини був створений у Страсбурзі державами-членами Ради Європи для того, щоб розглядати звернення про порушення

Member States in 1959 to deal with alleged violations of the 1950 European Convention on Human Rights. (Wordcount: 3 386)	Європейської конвенції з прав людини від 1950 року. (Wordcount: 3338)
--	--